

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész évre 10 — kr.
Félévre 5 " "
Negyedévre 2 " 50 "
Egy óra 1 " "

Egyes szám ára 4 kr.

Felelős szerkesztő: **Kohányi Gyula.**
Kiadók: **Hoffmann és Társa.**

Hirdetési díj:

Négy hasábos petit sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű s több sorú hirdetések alkú szerint jutányos áron vetetnek fel. Bélyeg-díj minden külön bejelölésért 30 kr.

A pápa és a nemzeti nyelv.

Debreczen, jan. 8.

A magyar nemzet közvéleményében, méltó visszatetszést, sőt felháborodást szült a római pápa azon makacssága, amely szerint, megtagadta azt, hogy a magyar görög katolikusok saját anyanyelvükön, tehát nemzeti nyelven imádják, értelmesen, okosan az ő istenöket és így eleget tegyenek a szent könyv amaz isteni parancsolatának, »hogy inkább akarok a gyülekezetben egy szót szólni, amelynek értelme legyen, sem mint százat, amelyet senkisémet ért.»

Az új ezredévtől várt magyar nemzeti kulturának és annyira kívánatos közös boldogságnak, bizonyára nem volna biztatóbb jele, mint az, hogy ha ez az egyértelmű felháborodás, nem csak divatos és tehetetlen duzzogásuk maradna közöttünk csupán, hanem egy önérzetes nemzeti jogvédelem s különösen, ha megértenék azt azok is, akik hivatalba vannak arra, hogy a jogvédelemben felhasználják és érvényesítsék azt a megtisztelő hatalmat, amelyet a nemzet kezükbe adott.

Mert miről van tulajdonképpen a felvetett kérdéssel szemben szó?

Nem másról, mint arról, hogy a római pápa, a vallás, az istenimádás örve alatt, egy minden nemzetiség és minden világi rend és hatalmasság fe-

lett álló idegen uralom és kormányzat igája alá hajtja újabb erőszakkal Magyarországnak, a magyar nemzetnek azon millió számú polgárait, akiké ez a szép, ez a boldog, de sokat hányatott ország, amelyért annyit kell áldozniok, de amelynek jogai amidőn megilletik őket, ugyanakkor rájuk nevezve, annak az országnak törvényei is első sorban kötelezők s ma már a közbéke és jogrend vakmerő megzavarása nélkül nem gondolható civilizált társadalom, amelynek tagjai a vallás örve alatt kényyszerítessenek törvényellenységre és a törvény nyelven ellenkező engedelmes ségre: mert épen maga a vallásos érzés szólal meg szivünkben, hogy a mely hatalom így hozza összeültetésbe a földet az éggel, az a hatalmas ság nem származhatik az istentől!

Még csak alig két éve annak, hogy a magyar állam, a szabadelvű fejlődés útjára lépve meghozta, a vallás szabad gyakorlásáról szóló törvényt és pedig meghozta, sok mindenféle küzdelmek és különösen épen a kevésbé dajkált s védelmezett, kisebb vallásfelekezetek által hozott lemondás és áldozatok árán. Ennek a törvénynek, a józan ész által diktált szellemében és megírott betűiben nyilván ki van mondva az, hogy Magyarország minden polgára szíve leg-

jobb sugallata és lelkének legigazabb szükségéi szerint imádhassa istenét, csak isten imádása a köztársadalom törvényeibe és érdekeibe ne ütközzék s ime, mikor a magyar állam, a magyar polgároknak ezt a jogát megadja és mikor a magyar nyelvnek használatát, különösen a közéletet érintő körökben nem csak megengedi, hanem bizonyos irányban egyedül kötelezőnek tekinti: ugyanakkor a római pápa, hagyományos ciznismussal, a kongregációk irodájából kikerült tollal huzza keresztül a magyar állam két legsarkalatosabb törvényzikkét s megtiltja azt, hogy Magyarország görögkatolikus vallásu, de magyar polgárai, épen az emberi élet legmagasabb körében, az istenisztelemben, édes anyjuk ajkáról eltanult, annak tejével magukba szívott magyar nemzeti nyelvet használhassák; kimondván a római kuria ezzel egyuttal azt is hogy görög katolikus polgártársaink voltaképpen, Magyarországon laknak és magyar kenyeret esznek ugyan, de nemzeti hovatartozásuk felet. majd csak a római kuria határoz s besoroztja őket oláhnak, muszkának, ahoz képest, amint ezt a római kuria vergődő nagy hatalmi állásának, érdekei kívánják s ahoz képest, amint a szabadelvű

A „DEBRECZEN” TÁRCZAJA.

Szeretsz e még? . . .

A »Debreczen« eredeti tárczája.

Irtá: **Csajághy Károly.**

Szeretsz e még? . . . kérdezzem magamtól
Oh! hogy te tőled meg nem kérdehetem?
Gondolsz-e rám, mióta eldobott.
E más vidékre sulyos vezetem?
Szeretsz-e még? . . . e kérdés üzi el
Lelkem nyugalmát éjen s nappalon,
Mereng-e lelked néha önfeledten
A mult időn én édes angyalom!

Te szép vidék! hol ő Bakonynak orma
Büszkén néz a derült ég kékibe,
S az illatos léget vidám madárkák
Csengő bongó danája tölti be:
Elszáll a lelkem . . . elküldöm feléd,
Hisz „Ó” hozzá is arra visz az út,
Hol a magasba nyuló büszke bérczek
Körülveszik a nyájas kis falut.

Elszáll a lelkem. Szőke szép leányka,
— Siró szellő ha csókol arcodon
A lelkem az — ugyan megérted-e
Utánad vágyó nehéz sóhajom?
Halgass a lengő esti fuvalomra,
A lelkem vágya véle száll feléd,

Azokból a letűnt derűs napokból
Sug. . . bug . . . regél bűvös bájos regét

Emlékszel-e szép derűs napokra,
Midőn leszált a barna szárnyu est
S fűrtős fejed égő keblemre hajtva
Halkan susogtad: »szeretlek . . . szeress!
Szemedbe néztem s mélyén tengerének
A lelkem édes-bus gyöngyörbe fult,
Vajh! vissza tér-e, — kerdezem magamtól
Örök jelenné hogy legyen e mult? . .

Azóta már sebes szárnyon rohanva
Két év repült el a fejünk felett!
A sorssal folyt örök nehéz tusában
Szilárdan álltam, mert szerettelek
Es im az álmok már valóra váltak,
Csak egy . . . de egy nem teljesült be még
Te vagy . . . te vagy e bűvös édes álom
Betölti-e e legszebbet az ég?

Szeretsz e még? . . . mint egykoron ígérted,
Hogy hű maradsz hogy el soh' sem feledsz
Felelj . . . felelj én lelkem édes álma
Mondd mond mint akkor: »szeretlek . . .
[szeress!]

Oh t légy egyém . maradj . . maradj velem
Légy mindenem . . , légy őrző angyalom
Te véled még a szenvedés is édes,
Te mellet ed nem faj a fájdalom.

Vagy már feledtél? . . Oh ha nem szeretnél
Ha multam üdve álom volna csak;
Ha elfeledted von' ez édes álmat
En csak szeretlek én csak áldalak:
Légy boldog . . én e tiszta gyermek álmat
S emlékedet feledni nem tudom
Es hordozom szivemben érted égő,
Kinos szerelmem átkát . . Angyalom!

A természet köréből.

Népszerű olvasmányok a nagyközönség, a serdülő ifjuság és női olvasók számára. Irták; dr. Lendl Adolf, Sajó Károly, Jablonovszky József, dr. Magócsy Dietz Sándor, dr. Schmidt Sándor, dr. Z. A., dr. Illosvay Lajos, dr. Könyig Gyula, dr. Kövesligethy Radó, dr. Klug Nándor, dr. Donáth Gyula, dr. Högyes Endre, dr. Huttyra Ferencz, dr. Grósz Sándor, Kohányi Gyula és Grósz Lajos. Közli Grósz Lajos. Hatvannyolez képpel. Budapest. Franklin társulat. 1895. Ára füve 2 fnt. 40kr.

— A »Debreczen« eredeti tárczája. —

Szép kiállítású könyv viseli ezt a hosszu címet, a melynek azonban csak ez a része unalmas s csak azoknak, akik sohasem halottak még az itt felsorolt neveket. Szabadjon hinnem, hogy az utóbbiak t. olvasóim közt vajmi kevesen vannak.

Hiszen Magyarország első tudósai verse-nyeznek itt a kisebbekkel, hogy érdeket kelt-

és így a vatikánra nézve nem kedvező politikát üző Magyarországon — zavart csinálni vagy éppen a nemzet testét szétszaggatni célszerűnek látszik.

A pápai kormányzásnak régi elve no de sok vérnyomot is hagyott maga után: »De vide et vinces; cogita in trarium«; itt rejlik a pápai megtagadó breve jogtalansága és nyilván beszélő cinizmusa politikai és magyar állami szempontból és a magyar nemzeti érdekeket tekintve.

De van egy másik, még ennél is mélyebben elrejtett és csak a pápai hatalom fejlődésének történetéből felismerhető célzata is, a mely ellen a civilizáció nevében kell állást foglalnunk és tiltakoznunk; úgy mint ezt az oly messzire látó II. József császár tette s a mely magában a római katolikus egyház kebelében is, az ugynevezett josefinizmus és simultán kultusz mozgalmakat idézte elő, különösen Ausztriában, de részben Magyarországon is.

A templom a leghatalmasabb iskola a világon és nincs az értelmi művelésnek olyan hatalmas eszköze, mint az isteni tisztelet, a melyben ha már egyszer valaki megjelent, csak tanulni akar. Bizonyára nagyon ismeri ezt Róma is, hiszen már a reformatio is, majdnem első óráiban, mindjárt azzal kezdődött, hogy nemzetivé is így valóban tanítót, értelem és szívfejlés-tővé tette a kultuszt.

A római katolikus egyház ez időszereint, legelső és legnagyobb liturgusa: Thalhoffer, nyilván bevallja, legújabb »Egyházzsértartástan« című, nagy szabású munkájában, hogy a római katolikus kultusznak éppen erre és az ilyen természetű világosságra

nincs szüksége, mert a kultusz csak addig kultusz, a meddig egy megfoghatatlan mély miszticizmus nevezük igaz magyar neven érthetlenség borong felette.

Természetesen ilyen felfogás és ilyen cél mellett, a templom azonnal el van zárva az értelmi világosság derengő napjától s a római pápa, mikor a szóban forgó esetben, a kongregációk határozatára hivatkozik, nyíltan kifejti azt, hogy a római kuria ma is magáévá teszi hivatalos liturgusának, Thalhoffernek miszticizmusát s Magyarországon görögkatholikus templomaiban ma sem tűrheti el az értelmes istentiszteletet.

Elég a világosságból annyi, amennyi a szabadelvűség útjára tért Magyarországon legújabb fejlődéséből, ilyen mértékben is eléggé bántja a kongregációk régi csiszolási szemüvegeit!

Hanem ezzel a miszticizmussal szemben, szeretjük hinni azt, hogy Magyarország, és annak hatalmi képviselői, meg fogják talán érthetően magyarázni ott a hol kell azt, hogy ha attól a dorogi görögkatholikus, magyar állam polgártól magyar nyelven kérik a pápai filléretet, mert ezt más nyelven nem is értené meg, hát akkor engedtesék meg neki cserébe legalább annyi, hogy ő magyar nyelven imádhassa a népek és nemzetek és így a magyarok istenét is! . . .

Mitrovics Gyula.

Magyar kormánybiztos a párisi világkiállításon. Lukács Béla volt kereskedelemügyi miniszter az 1900 évi párisi világkiállítás m. kir. kormánybiztosa, e hó folyamán Párisba utazik, hogy a kiállítás ottani vezetőivel érintkezésbe lépjen, hogy tájékozást nyerjen és hogy a Magyarország részére szükséges területet biztosítsa. A m. kir. kormány-

biztos helyettesévé Miklós Ödön volt államtitkár, országgyűlési képviselő fog kinevezetni.

A kvóta. A Reichswelr mai száma egy budapesti levelében ismét a kvótakérdéssel foglalkozik, de ez alkalommal nem annak közgazdasági, hanem politikai oldalával, a Bánffy miniszteriumot a kiegyezési miniszteriumnak mondja. Egyedüli feladata és egyedüli célja, hogy létrehozza a kiegyezést. Ezt Bánffy is nagyon jól tudja s arra törekszik, hogy egy lehető előnyös gazdasági alapon Magyarország számára olyan kiegyezést csináljon, mely a legközelebbi tíz évben a gazdasági fejlődést elősegíti, de egyúttal a saját tartós és állandó hatalmának is alapul szolgáljon. Okos fő és kiméletlen egoista. Helyzete azonban nagyon nehéz. Az ellenzék ugyan óvakodni fog attól hogy őt megbuktassa, — mielőtt a kiegyezést létrehozta. Mert a ház feloszlatását az előtt, mielőtt a kvóta felemeltetnék, az ellenzék sem akarja, mert akkor az új választásoknál hiányoznak az agitációs alapja. De Bánffy állását is megnehezíti ez, mert a házat a kvóta felemelése előtt szétszlatni annyi volna, mint hiveinek egy nagy részét kenyértelemné tenni. A helyzet tehát nagyon zavaros s egyáltalán nem lehet tudni, mi fog történni.

Az új esküdtzések szervezése. A bűnvádi rendtartásról szóló törvény életbe lépése tudvalevőleg maga után fogja vonni az esküdtzéseknek minden törvényszék területére kiterjedő szervezését. A nagy reform életbe lépése természetesen sok megfontolást, okosságot, előrelátást kíván, vagyis az ügyteljes előkészítését követeli Erdély igazságügy-miniszter ezért szaktanácskozást hívott össze, a mely tegnap tartotta ülését s az esküdtzéseknek miképpen való szerencséről tanácskozik.

A magyar lithurgia kérdése.

Hetek óta folyik már a sajtóban hír a körül az encziklika körül, a melyben a szent-szék megtagadta a magyarországi katolikusoknak, hogy magyar lithurgiát tartsanak. — Most ebbe a kormány félhivatalosa, a P. L. is beleszólt és miután kétségtelen, hogy információját a kormány köréből kapta, kitűnik, hogy a magyar kormány ebben a kérdésében

senek a természettudomány iránt, hogy meg kedveltessék az ifjúsággal, mely még minden szépért és nemesért lelkesedni tud, a szabad természetet, az Istennek ezt az örök templomát s felemelje őket is abba a csodás világkörbe, melyekben minél magasabbra emelkedik az ember, — annál jobban érzi törpeségét . . .

Csodálatos dolog is az, ami a természettudományok mezéjén az utóbbi félszázad mezéjén végbement. Nem csupán a technikai vívmányokat, a gyakorlati alkalmazásokat érttem. Az már csak mesterség, vagy legfeljebb művészet, hanem magát a tudományt, a mely az összes művészetek alapjainak foglalja, — az összes művészeti ágaknak összefoglaló bölcsesetele.

Mily egyszerű eszköz a telefon, — most mikor már minden városban, sőt a községekben is el van (s bár még inkább el volna!) terjedve.

Mindenki tud vele bánti, még a szerkezetét is megérti a legegyszerűbb ember is, a ki talán sohasem hallott életében az elektromosságról, legrosszabb esetben elhiszi. A telefon élcek kora már több évvel ezelőtt lejárt, ma már mindenki tudja, hogy a telefon belsejében az az üveg pohár a mozgatója mindennek, annak az utján beszélget a vásártéri vasúti állomás a pavilon kaszárnyával akkor, amikor eszébe jut s nincs ideje elmenni az egyiknek a másikhoz, avagy beszélget Berlin Budapesttel — de nem beszélget, — hogy miért, nem tudjuk, — Debreczennel.

Pedig az az egyszerű szerkezet felőleli az egész természettudományt. Hogy valaki a telefont ki tudja találni, annak fizikusnak, mechanikusnak, kemikusnak, mineralogusnak kellett lennie abban az időben, mikor az elektromosság ismerete már annyira haladt, hogy a telefont meglehetően volna csinálni.

Hanem ahhoz művelődnie, csiszolódnia kellett a tudósnak is, míg ilyen összetett szerkezetet kitalálhatott, amely annál tökéletesebb mindig minél egyszerűbb.

Hiszen lássuk csak: Az ember rá beszél egy vékony lemezre, az átvesszi a rezgést s mozgásával zár egy elektromos áramot. Az áram átszalad a dróton, mágnessé tesz egy patkót, amelyet a drót befog a patkó ugyanabban a rezgési tempóban magához ránt s újra elbocsát egy másik lemezt, amely ekként átadja a hangot a levegőnek, az ismét a fül útján az embernek.

Ehhez az az egyszerű szerkezethez ismernie kellett az illetőnek lényegében és hatásaiban a mágnessé, annak erőképességét a rezgő lemezeket, az elektromos áramot, a drótok ellenállását a felhasznált folyadékok kémiai ellenállását, tudnia kellett azok között válogatni, ismernie azt a tapasztalatot, hogy egyik vezetőül a Föld használható, kellett bírnia mechanikai ügyességgel, hogy ezeket a különböző különféle részeket harmonikus együttélésbe tudja hozni, a szemnek is csinos alakban előállítani, sőt számolnia kellett a külső levegő behatásaival, a drótok

elvezetése tekintetében alkalmazkodnia kellett a helyi viszonyokhoz s — ami fő gondolta kellett arra is hogy találmánya amellelt, hogy használható, életképes, azaz olcsó is legyen!

Micsoda türelem és tanulmány kellett mindehhez arról a laikus, aki csak a kész egyszerű szerkezetet látja, nem is álmodik! s ha mégis tudatára jön, önkéntelenül fordul meg elméjében a kérdés: miért nem vagyok erre képe a magam foglalkozási körében én?

A felelet, amely nehéz első tekintetre éppen oly egyszerű. Ugyanúgy van ez is, mint maga a szóban forgó találmány, mely a kérdést felszínre hozta. Egyszerű a felelet maga s mégis hihetetlennek látszik előtte pedig ha gondolkozunk az illető, nagyon egyszerű okfejtéssel rájön a valóra.

Tekintsünk be pár pillanatra a gyermekszobába, ugy vasárnap délután, mikor már egy félnap szabadideje volt a gyermekcseregnek, kiki kedvenc foglalkozásában van elmerülve, az izlés különböző, nem is sokat törődünk azzal, melyik mit csinál, inkább vizsgáljuk azt, miképpen tesszik azt? Olvasnak ketten is, de ám az egyik minden három sor után revedező tekintetekkel mutatja, hogy nem ott jár az esze. A másik szemét ide-oda járatja, megakad az esze. Sirok azonban valami pókhálón, vagy talán csalóka árnyékkép különös atakok nyüzsgését idézi ott elő. A mi gyermekünk mintha megszünt volna szórakozott lenni . . . Elfoglalja hirtelen az ott látott je-enség s egész érdeklődéssel kíséri annak

semmiféle lépéseket sem fog tenni s álláspontja teljesen megegyezik a szent-zékével.

Az enciklika után — mondja az említett lap — ha az a 800 ezer gör. katolikus tovább is megmarad a magyar liturgia követése mellett, csak három dolog történhetik. Vagy áttérnek a görög keleti hitre, vagy vagy protestánsokká lesznek, vagy pedig a vallás szabad gyakorlása körül alkotott törvény alapján egy új, tisztán magyar szektát fognak alakítani. A magyar állam megengedi, hogy minden polgár a maga fájónja szerint boldoguljon. A magyar államra nézve tehát közönyös, hogy a magyarországi görögkatolikusok melyik módot választják arra, hogy nemzeti követeléseiket kieszakózzák. A kérdés csak az, hogy s z ü k s é g van-e ilyen radikális eszközre.

A ténylás a következő,

A görög-katolikus püspökségek Munkács, Eperjes és Nagyvárad területén 200.000 hívő lakik, tehát nem 800.000, a kiknek az anyanyelve magyar. Ezek már több mint egy évszázaddal ezelőtt kijelentették azt az óhajukat, hogy az említett püspökségek szlávjaitól és románjaitól különválva, új püspökséget alakítsanak, a melynek magyar liturgiája legyen. Bacsinszky András, az akkor munkácsi püspök némi koncessziókat tett, a melyeket azonban a liturgia lényegét nem érintettek, hanem a magyar nyelvnek csak az imában s egyházi énekekben adott teret.

Ezek a koncessziók azonban elégtelenek voltak. A románoknál és szlávoknál étező analógia nem engedte pihenni a magyarokat s teljesen megmaradtak követelésük mellett. Lassankint az istentisztelete a magyar nyelv mind nagyobb tért hódított.

A későbbi munkácsi püspökök, főleg Popovics Vazul az imákat és énekeket magyar nyelvre fordította, sőt a liturgiai könyvek is magyar nyelvre fordítottak, s anélkül, hogy a pápához fordultak volna approbációért, mindinkább kezdték őket használni s az

további menetét. Talán a pök elhagyta zugolyát, hogy a kapálózó legyek között felállítsa terített asztalát, avagy a fénytörés új formába öltöztette fel a falra varázsolt különös képet? Elég az hozzá, hogy a mi gyermekünk talán elfeledte azt amit azelőtt a könyvből olvasott, hanem türelme mégis meghozta gyümölcsét: amit a zugban megfigyelt, lelkében örökre megmarad, sőt annak a kérlelhetlen pontosságának, amelylyel az a tünemény végbement az ő akaratára is nagy hatása lesz. Belátja, hogy a vagy világban ime törvény uralkodik, melynek egyetlen rendelkezése ez: dolgozzál. — Még a másik olvasó? Az hamar készen van a penzumával, amde fejből gyorsan el is repül. A lélek nála is megköveteli a magát s mert parancs, külső hatás folytán önálló gondolkozásra nem mert időt szakítani az maga fogja tőle szabadságát kikényszeríteni de későn s mi lesz az eredmény? — Meghibbant lelki egyensúly, mely könnyen boldogul ugyan a nyelvekkel és talán verset is farag, de az értelmet megedző real tudományok nem mennek a fejébe, tulfinomult lelkét meg nem acélozzák s csak keresztül bukdácsol majd az élet utain, a szerencsétlenségek benne nem emberre találnak, a világ küzdelmeiben az eseményeknek csak bábjátéka lesz.

Az első, az felfogja találni a nagy gondolkozást igénylő egyszerű eszközt, pedig talán nem lesz jeles diák, a második, jó ha meg fogja érteni.

Ime a természet jelenségeit vizsgálatának haszna! S különös, nálunk erre egyáltalán

ó szláv liturgiai könyveket kiszorították a használatból.

1868-ban ebben az ügyben konvent volt Hajdu-Dorogon, a mely Pankovics István munkácsi püspökhöz és Simor János herceg-primáshoz káldottséget menesztett, felkérvén őt, hogy ők is segítsék elő a maguk részéről a magyar liturgia behozatalát s egy külön görög-katolikus magyar püspökség létesítését. Ennek első eredménye a hajdudorogi vikariatus felállítása lett; a liturgiai könyvek magyarra fordítottak, de azért valamennyi püspök elismerte minden időben, hogy azoknak approbációja egyedül a pápát illeti. A lelkészek azonban soha sem törődtek azzal, hogy az approbáció kikéressék, s az ép azért meg sem történt.

Ezen az egyháziilag törvénytelen gyakorlaton tovább építve, a múlt év június 27-én Budapesten is volt magyar istentisztelet. Ily módon erre a v i s s z a é l é s r e a congregatio de propaganda fide is figyelmessé lett s már a múlt évben küldött egy leiratot a munkácsi és eperjesi püspökhöz, amelyben megiltotta a magyar liturgiai könyvek használatát s azoknak meglevő példányait elégetni rendeli. Nem is kért bővebb információkat elégnék tartotta, hogy egy érvényben levő tiltó törvény áthágatott s azért annak érvényt akart szerezni.

A kongregáció tiltó parancsa folytan az eddig szokásban volt magyar liturgia folytatása lehetetlen.

Ebben sok helyen a kuria magyarellenes törekvését látják. A közérdek követeli meg a helyzet tisztázását. Vagy meghajol a Róma a jobb információk előtt, vagy pedig továbbra is megtagadja az approbációt. — Ebben az utóbbi esetben is fog a kuria eszközöket és módokat találni, hogy mindkét ritusu magyar hívőt meggyőzze gyanujok alaptalanságáról s őket továbbra is megtartsa az egyháznak. Az igaz, hogy a püspökség felállítása, ez által a fordulat által ismét a távolba tűnt. — Ha azonban ismét a szőnyegre kerülne a k o r

nem fordítottak még gondot. Hiszen a mit leirtam, oly egyszerű és gyakori tapasztalat, hogy önkéntelenül adja a pedagógus kezébe a kulcsot: a könyvek is segítsék a gyermeket az önálló gondolkozásra törekvésben! Mi volna erre alkalmasabb, mint a természettudományi olvasmány?

S nálunk még sincsenek ilyen könyvek. Ezelőtt hat évvel próbálta meg S z t e r é n y i Hugó dr. hogy a T e r m é s z e t t u d o m á n y i k ö z l ö n y régiebb évfolyamából kiválogat egy pár olvasmányt és külön kötetben kiadja az ifjuság számára. Sikerült is a vállalkozás, azóta már a második kötet is megjelent már újabb cikkekkel.

De volt a gyűjteménynek egy nagy hátránya, amiről persze a szerkesztő nem tehetett: nem az ifjuság, hanem felnőttek számára voltak a cikkek írva!

Érezük ennek a hiányát mindnyájan, a kik az ifjuság szellemi életét némileg törődünk s azért nagy érdeklődéssel vettük a kezünkbe a G r ó s z Lajos könyvét, mert előszava, sőt már e r e d e t i, egyenesen az ő könyve számára írott cikkek lesznek benne.

S várakozásunkban nem is csalódtunk, azt hisszük, közönségünk is ebben a véleményben van azon három mutatvány után melyeket eddig közöltünk a könyvből.

(Vége köv.)

m á n y n e m f o g v o n a k o d n a s h o g y a m a g a r é s z é r ő l i s e n n e k m e g v a l ó s í t á s á t e l ő s e g i t s e. (A kérdés az, igyekezni fog-e a magyar kormány keresztülvinni az approbációt?)
S z e r k.)

Debreczeni séták.

— (Új szervezet, új tisztikar. — régi város.) —
Debreczen, jan. 8.

I.

(ot.) Debreczen sz. kir. városa új tisztikart kapott, amely az új szervezeti szabályzatnak az eddiginél nagyobb hatáskört biztosító rendelkezései alatt fogja munkáját végezni. Vajha meglátszanak keze nyoma a városban.

Mert — vajjuk be — sok, nagyon sok itt mi nálunk a javítani való. — Arról, hogy nincs végleges csatornázásunk, nincs vízvezetékünk, — ne is beszéljünk, hiszen illő pénzért még városházát sem tudtak azok az urak maguknak kifundálni, csak fejelést — mesés összeg fejében! — Amde ami elmúlt, vissza nem jó, ne is bolygassuk hát a múltat, hanem vegyük elő a fényképmasinát s tárjuk az új tisztikar elé a mai Debreczent úgy, amint azt közvetlen megfigyelés mutatja.

Egyelőre nem fogjuk még a tudomány legújabb vívmányát felhasználni, nem lesz segítségünkre a vesekbe látó kathódusgár, — fokozatosan fogunk haladni, a természettudományi indikció biztos módszerével. először jöjjön a leírás, azután az elnevezés, az alkotó részekre bontás s csak végül fogunk mélyére hatolni a dolgoknak, hogy aztán a biztos ismeretek precizizálásával nyújthassunk kezét az új alkotásokhoz, a melyekre olyan igen nagy szükség van.

Tenyleges és elméleti lesz egyuttal a sétánk, amint természetben végighaladunk a városban, abban az utunkban felmerülő tapasztalataink fogják megadni a módot, hogy igaz képet nyújthassunk a mai Debreczenről külsőleg és belsőleg egyaránt.

Hogy azonban némi aktualitás is legyen a mi utunkban, kísérik így port fest a végig a városban — az igazságügyminisztert. Mivel azonban ugy a vendéglátás örömei, a megérkezés okozta természetes izgatottság, mint az esti lámpafény keltette felhomály hamis reflexiókra vezethet, ne azon az utján kezdjük kísérni őt, amely a vasutól a kir. tábláig vezetett, hanem azon, amely a kerületi börtön telkeinek megtekintésére vezérelte.

Nehéz lesz ugyan egy kissé így a szobából tájékozódni, mert hirtelenében még iránytű segítségével sem tudjuk meghatározni pontosan, merre lehet a mikespercsi út s Debreczen városának eddigi mérnöki hivatala nem nagyon sietett a város külső és belső területének nagyszabású és poptos térképét elkészíteni — természetesen azt — olyan 1:10,000 arányban, amely befűdne egy e g e s z f a l a t, hogy a ki ránéz, rögtön tájékozva legyen e város minden részéről, azonban ez tán nem is nagyon szükséges, hiszen lesz itt a városban is látóvaló (bár ne volna!) elég, nem jutunk el olyan könnyen a mikespercsi utig, legfeljebb ha városi fogaton hajtattunk, mint a hogyan a főmérnök vitte az igazságügyminisztert.

Kezdjük meg a sétát a Szechenyi utcában, mindjárt az igazságügyi palota környékén.

Tudvalevő dolog, hogy ez az utca városok színtere. Azért hívtak Német utcának azelőtt mert a vásári németek, szászok, svábok és szepességek no meg a pesti zsidóság itt telepedett le portékaival. — En legalább így képzelem a dolgot. Lett legyen azonban akármin, bizonyos dolog az, hogy ebben az utcában vásári bódéknak és sátraknak nagy tömege üti fel még ma is a tanyáját, hiven jelképezve a mai kor szellemét, mely a templom körül tözsdezsivajt szeret, legyen az a templom akár az Istennek, akár a földi igazság-

nak szentelve, — itt a debreczeni bőség-jelképezése okaért mindkettővel találkozunk.

De ne tárgyaljuk tovább ezt a problémát, megfér-e egymással, a templom és igazságügyi palota egyfelől s a vásári zaj és larma másfelől... Hisz mit vitatjuk — elég, hogy ugyan s zeng belőle kérdéseinkre:

„Hiu ember! Hat azt kívánod-e
Hogy a természet rendje felbomoljon,
Uj üstökös ragyogjon éjeden
Remegjen a föld, egy féreg ha elvesz? —

akarom mondani, ha egy igazságügyminiszter jön?!

Ezt feleli Debreczen város igazgatásának letűnő szelleme. Ezért mi arra nem is haragszunk már, hisz talán

„Eljött a kor, mely e rideg közönyt
Leolvasztandja s mely új letteróval
Szemébe néz az elavult lomoknak,
Bírául lép fel, büntet és emel,
Nem retten vissza a nagy eszközöktől —

s nem tántorog midőn ezt hirdeti amint Madach Ádámra szabja a színpadon s ebben bizva talán észre fogja venni az új tisztikar azt amit talán már az igazságügyminiszter is észrevett, csak Sthal Geza nem, hogy t. i. ott az igazság palotája környéken avagy moodjuk a vásárok színhelyén, (mindkét hivatása arra képesítene az utcát, hogy külsejével is vonzóvá tegye magát az idegen előtt) oly egyszerű és ronda házak, oly szabálytalan utcafront legyen található.

De ez magában talán még nem volna főben járó bűn. Hanem ime alig pár lépéssel a kir. tábla épülete alatt az igazságügyminiszter bizonyára láthatta az ablakából — a Karcuköz sarkán van egy épület, amelynek még a frontja is kijebb áll, mint a többi háza s már régóta akadályozza a közben a forgalmat, annyira, hogy a kocsiat el kellett mellette zárni, környéke pedig undorító. Ez már csak nem emeli az igazságügyipalotának esztétikai hatását s talán abba sem valami bő része van, hogy annyi szépet mondának el egyszer-másszor Debreczenről az idegenek?!

De talán nem is szólnánk, ha egymagában volna az ilyen hely Debreczenben. Azonban — sajnos — úgy ilyen, mint más efféle szépséghiba, sőt rondaság fölös számmal találkozik a mi városunkban úgy építési, mint közrendészeti tekintetben. Most egyelőre terünk nem engedi, hogy úgy ezzel, mint a többiekkel bővebben foglalkozunk, majd séntánkat legközelebb tovább fogjuk folytatni, akkor majd sorra vesszük egyenként valamennyit, ezt sem feledvén el, a karcuköz i házat. Figyelemmel fogjuk kísérni az új tisztikarnak a város szépítésére, művelődésére s különösen nagyvárosi kényelmére irányított törekvéseit s ha a t. szerkesztőség helyet ad nekik*) e lap hasábjain vissza fogunk térni a hiányokra többször is.

Egyelőre csak a figyelmet kívántuk felhívni rá.

Színház.

A kertészleány. Tegnap este kis közönség nézte végig Leccq szebbnél szebb áriákkal telt operettjét, az itt régés nem adott Keatészleányt. Az a kis közönség méltán gyönyörködött a remek zenében, mégis a színházban ismeretlen okból az egész estén keresztül nyomott hangulat uralkodott. — Szende Anna ez estén szokatlanul jó volt, énekszámait is teljes precizitással és

*) Ezer örömmel!

Szerk.

bravurosán énekelte. Kállay Lujza nem érezte jól magát a Josepha szerepében, hangjával azonban feledtetett velünk mindent. Locsarekné, Beczkóy és Follinus nevetettni próbáltak meg bennünket s hogy nem sikerült, nem ő rajtuk mult. — A kar dicséretesen működött közre s különösen a női karok szép számai sikerültek, a mit itt idáig nem tapasztaltunk. A pattantus vitézek tarka-barka kopott öltözékei jókora derűtséget keltettek a nézőtérben. Az előadás lassúság tekintetében felülmúlta az eddigi operette előadásokat.

E. Kovács Gyula jubileuma. Mint már említettük lapunkban, a kolozsvári nemzeti színház kiváló művésze, E. Kovács Gyula aki tudvalevőleg a tollat is kitűnően forgatja s ezért a Petőfi-társaság is tagjai közé számítja, a folyó évben üli meg 40 éves színészi jubileumát, E. Kovács Gyula színi pályáját, melyben e hosszú, egész emberöltőt kitevő idő alatt annyi sikerben, tapsban, babérban volt része, Debreczenben kezdte s ezt határozta el magában, hogy jubileumát is itt fogja megülni. Mint már a multkor megirtuk e részben tárgyalásokba bocsátkozott Komjáthy Jánossal, a debreczeni színház igazgatójával s — mint most ertesülünk — immár a napjait is megállapították. E. Kovács Gyula f. hó 21 és 22 napjain fogja jubileumát a debreczeni színházban megtartani. Meg vagyunk arról győződve, hogy Debreczen műpartoló közönsége meg fogja adni a nagy művésznek jubileuma alkalmából azt az elismerést, amelyet ő eddigi fényes sikereivel oly méltóan kiérdemelt.

Színházi műsor: Vasnap délután: A vigécze k, Kövessy Albert kedvelt énekes bohózata; este A vereshaju Lukácsy Sándor általános ismert magyaros humorral irt énekes népszínműve. Hétfőn Adolovai nábob leánya Hercegh Ferencz nagy sikerű színműve, az idényben először. Kedden itt először: A becsületbiró Bosnyák Zoltánnak ez idényben a nemzeti színházban tetszést aratott eredeti társadalmi színműve. Szerdán 2-szor. A becsületbiró. Csütörtökön itt először: Charitás Várady Antal költői nyelven irt pályadíjnyertes történeti színműve Penteken jan. 15-én bérletszűnetben itt 1-ször A kuruczvilág eredeti operette 3 felvonásban, irtak Döczy József és Szell Kálmán. Szombaton másodsor A kuruczvilág. Vasárnap délután népelőadásul: A trónkereső Szigligeti tört. színműve; este harmadsor A kuruczvilág.

A vigécze k vasárnap délutáni előadása a rendes szereposztással megy; változás csak annyiban lesz, amennyiben a beteg Kaposy Jozsa szerepét O. Végh Vilma, a társulat kedves naivája fogja játszani.

A Komjáthy pár Nyiregyházán. Tegnap érkeztek Komjáthy színigazgató és neje Nyiregyházára, hogy egy estére terjedő vendégszereplésüket megtartsák. Fedorát játszották, a czimzerepben Komjáthy néval, kinek ez egyik legjobb alakítása. — A boszuvagyóból szevedélyes szerelemre gerjedő forróvérű orosz asszonyt játszotta annyi közvetlenséggel erővel és művészettel, hogy a nyiregyházi közönség alig tudott be-

tegni a pszolással. Meghalási jelenetével óriási hatást ért el. Komjáthy az Ipanoff Loris szerepét játszotta a töle megszokott precizitással, erővel és alakító művészettel, jeleneteinek tudott tragikai erőt kölcsönözni és a színész legnehezebb feladatát: az illusiókeltést, a valószínűség feltűntetését frappsans sikerrel oldotta meg. — Felvonások után a vendégszereplő párt szűnni nem akaró tapsvihar hívta a lámpák elé.

A Madarász. Zeller kedves zenéjű operette kerül ma színre, ez idényben először. A darab annak idején kedvelt repertoire darabja volt a debreczeni színházban és dalmamos zenéje, ügyes énekszámait s eredeti humora bizonyára — szép közönséget fog a színházba vonzani. Már maga az a körülmény is különös érdeket kölcsönöz a darabnak, hogy Postás Miklós Kállay Lujza a társulat csodaszép hangu énekesnője interpretálja; Bekessy Gyula pedig a czimzerepét Ádámot fogja játszani. Mariat Szende Anna Adelaide-t Locsarekné Gizeლა, Csórsz bárót Sziklay Miklós adja. — Szaniszló gróft Bejcy, a tehetséges fiatal tenorista énekl, a komicumról Follinus és Beckóy, gondoskodnak a két profesor szerepében. — Holnap délután népelőadásul a Vigécze k, este a Vereshaju, Lukácsy népszínműve a czimzerepben Kállay Lujzával Veréb Jankót Sziklay Miklós fogja játszani.

Ujdonságok.

* **Istenitisztelek.** Az ágost. hitv. ev. templomban vasárnap d. e. 10 órakor Materny Lajos lelkész, délután 3 órakor pedig a könyörgést Geisztlinger Pal s. lelkész végzi az istenitiszteleket.

* **Nem lesz téli sertés vásár.** Itt a téli országos vásár s az a hétfői napon kezdetét veszi már. — A debreczeni gazdáknak nem teljesült be azonban az a reményük, hogy a téli országos vásár alkalmával mar tarthatnak sertés vásárt, mert az még most sem lesz meg tartható a városunkban még folyton járványszerűleg uralkodó sertésvész miatt. A mostani országos vásár alkalmával is elmarad tehát a sertés vásár, a mi hogy mily óriási károkat okoz a gazdáknak, csak a jó Isten a megmondhatója.

* **Gazdász csárdás.** Igen sikerült csárdást szerzett a január 9-én tartandó Gazdász bálra Magyar Kálmán, a kitűnő cigányprimás, — Epen most jelent a bál anyának, csikszentkirályi Lestyan Adorjáné szül, Okolicsnai Okolicsányin Ilona urnőnek ajánlva és kapható minde könyv és zenemű kereskedésben 1 forintért — A csárdás zongorára írva jelent meg, talán minden eddigi csárdásait felülmúlja Magyarinak motivumának eredetisége, könnyed rythmusa és igazi magyarossága tekintetében. A gazdász bálon fogja először hallani a közönség, a szerző és társainak előadásában s pár nap mulva elfog terjedni széles körben, mint a hogy meg is érdemli, hogy elterjedjen. Ajánljuk a közönség figyelmébe. A csárdáshoz szöveget Pruzsin szky N. gazdász irt.

* **A hajduvármegyei nyugdíjbizottság ülése.** Hajduvármegye nyugdíjbizottsága R a s ó Gyula kir. tan. alispán elnöke alatt f. hó 11-én reggel 9 órakor a vármegyeháza nagy termében ülést tart, a melynek tárgyat E r d e i Sámuel földesi jegyző nyugdíjaztatása és számos segély iránti kérvények elintézése képezi.

* **Zárhatól feloldott községek.** A vármegye egyes községeiben a múlt évben oly veszedelmes arányban fellépett sertésvész lassankint szünni kezd. Egymásután oldják fel a vármegyékben levő községeket a zárhatól s most legutóbb — mint értesülünk — S z o b o s z l ó t és P ü s p ö k - L a d á n y t nyitották meg a forgalomnak.

* **A jog és pénzügyi bizottság ülése.** Debreczen sz. kir. város jog és pénzügyi bizottsága hosszabb szünetet tartott a mely idő alatt elintézésre váró ügydarabjainak száma tetemesen felszaporodott. A jog és pénzügyi bizottság szombatra, f. hó 9-ére összehívta. Ez lesz az első ülés ebben az évben, a melyen V e c s e y Imre jog és pénzügyi tanácsnok fog elnökölni.

* **Az adózók figyelmébe.** Az általános jövedelmi pótdadó kivethetése céljából mindazon adózók kiknek ingatlan birtokaikon bekebelezett tartozásuk van tehervallomásaikat legkésőbb f. év január hó végéig — a városi adókövető hivatalnál — Hungária épület 2-ik emelet 13. ajtó — saját érdekében beadni el ne mulasszák, mivel a jelzett határidőn túl beadottak figyelembe nem vétetnek, továbbá mindazon adózók, kik tehervallomási ívet ez ideig nem kaptak a fentemlített hivatalnál beszerezhetik. Debreczen sz. kir. város adóügyi osztálya.

* **Ecce vita.** Sokan megirták és sokszor megirták már a sors kegyetlenségét, sokan maradtak félbeszakadt almokkal félbenmaradt carriérral élettelenül az élet nagy küzdterén, megtörve, megsemmisülve, akkor a midőn a cél, melyért annyit küzdöttek és annyit áldoztak már-már el volt érve s a k ü z d e l e m m á r b e v o l t f e j e z v e. — E fajta szomorú tragédiáról értesültünk ma is — F a r k a s Géza széptehetségű, reményekre jogosító fiatal ember volt s sok csapás után tegnap, 22 éves korában a helybeli vasuti állomásnál szél alkalmazást nyert. — Tegnap megkapta a kinevezését és ma behunyt szemekkel, hideg ajakkal fekszik a halottas ágyon. Difteritis és skarlát ma hajnalban megölte. — E c c e v i t a.

* **Sorshuzás.** Ma délelőtt ment végbe azon hadkötelesek sorshuzása, kik az 1876-ik évben születtek s így az első korosztályba tartoznak. A sorozóbizottság elnöke S i m o n f f y Imre kir. tan. polgármester, azonkívül résztvettek még az ülésben gróf D e g e n f e l d József főispán, O l á h Károly tanácsnok, N a g y István szállásbiztos, továbbá V e c s e y Viktor és H a j d u Ignác városi bizottsági tagok, kik a meg nem jelent hadkötelesek helyett huzták ki a cédulát, a melyen meg volt írva, hogy hanyadik szám alatt állanak majd a nagy napon a mérték alá.

* **Az anyakönyvvezetők fegyelmi ügyei** tekintetében a belügyminiszter érdekes intézkedést tett. E szerint ha egy anyakönyvvezetőt főhivatalában, például mint községi bírót elfüggesztik állásától, akkor az ő fegyelmi

ügye elintézéséig az anyakönyvvezetői teendőket sem láthatja el, hanem azzal ideiglenes helyettesét bizza meg a miniszter az illetékes forum előterjesztésére. — Természetesen, ha visszahelyezik állásába, akkor továbbra is maradhat anyakönyvvezető.

* **Katonai felülvizsgálat.** Ma délelőtt 9 órakor a Kossuth kaszárnyában a katonai vegyes felülvizsgáló bizottság elé 4 hadkötelest állítottak. A felülvizsgáló bizottságban résztvettek S u v i c h és N y i r i ezredesek, R a d e c z k y százados.

* **Igazságos ítélet.** Valóban igazságos ítéletet gyakorolt a II-ik ker. rendőrkapitányság, mikor 6 suhancz iparos inast fejenként 10 és 7 napi szigorított elzárással büntetett. Ez a 6 szép firma évek óta zavarja már esténként a főtéren járókat. — A közönség megbotránkoztatására hegyes vasbotokkal hadonáznak az utcán, most egy kirakatot vernek be, majd a sátrakat verik szét és más oly dolgokat visznek véghez, amelyet már ideje volt megfékezni a rendőrségnek. — A garázda inasok passzióját végre felbeszakította a rendőrség. Kipubaltotta az inasok neveit s azokat ma 10 és 7 napi börtönnel büntette, azonkívül megidézte az inasok szüleit is és megparancsolta nekik a rendőrkapitány, hogy otthon romlott fiaikat kemény testi fenyítéssel térítsék le arról az utról, a melyen eddig haladtak.

* **Mi mindent kell a rendőrfogalmazónak tudnia.** Az egyik kerületi kapitányság cseledügyi referenséhez, a ki rangjára nézve rendőrfogalmazó, igen erélyes modoru és gyors nyelvű asszonyság toppan be és bejelenti, hogy a szakácsnéját, miután jól összeházták, minden felmondás nélkül egyszerűen elkergette. — Mindjárt magával hozta mentességét is. Szétbont egy nagy iv, vastag papirost és odamutatja annak tartalmát a fogalmazónak.

— Tekintetes ur, ezt magának is kel értenie, hát rétes tészta ez?
És mikor a fogalmazó meglepetve nézi a tésztát, az asszonyság még erélyesebben szól:

— Nos hát, fogalmazó ur, rétes-tészta ez?

— fogalmazó szégyenszemre kénytelen beismerni, hogy a tésztához épenséggel nem ért. Az asszonyság erre csipőjéhez szorítja kezeit.

— Mi az ördög? A fogalmazó ur nem ért a rétes-tésztahoz? Hát nincs felesége? A fogalmazó azt is beisméri, hogy nincs felesége, a mire a megsértett hölgy méltatlankodva fakad ki, hogy Debreczen nben rendőrfogalmazók is létezhetnek, a kik nsem is kázások és a a kik a rétes-tésztahoz em értenek. Azután megvető pillantást vetett a földig sujtott fiatal emberre és eltávozott.

Táviratok. Pápay halála.

Budapest, jan. 8. (A Debr. ered. táv.) P á p a y István v. b. t. t. halála alkalmából özvegyéhez a király a következő táviratot küldte: „Mélyen megindulva férje halálától, meleg részvétem kifejezését küldöm. Férjének odaadó szolgálatát harmincz évnél hosszabb időn át vettem igénybe és odaadó buzgalomról mindenkor hálásan fogok megemlékezni. Isten vigasztalja meg Önt. Mürzsteg, 1897. jan. 7. F e r e n c z J ó z s e f s. k. S c h l a u c h Lőrincz nagyváradai püspök távirata így szól: Mélyen megrendülve jóbarátom h a l á l a szomorú híretől, küldöm leghensőbb részvéte-met. Isten erősítse kegyelmességedet, szomorú

órákban vigaszt csak ő adhat. Fáj, hogy egészségem nem engedi a hosszú utat megtennem. Isten oltalmazza kegyelmességépet. Szögyény Marich László berlini nagykövet és Hieronymi Károly hasonló meleg táviratokat küldtek.

Sándor király házassága.

Budapest, jan. 8. „A Debr.“ ered. táv. B e l g r á d b ó l jelentik: Milán, fia, Sándor király látogatására ide érkezett, utazását a diplomácia érteklődéssel kíséri, mert S á n d o r házasságával és szülei kibékülésével hozzák kapcsolatba.

MULATSAGOK.

Karnevál.

Az óra tompán éjfelet kong
S a néma éj hangosra vál, —
Vidám kacaj, zaj, láрма csendül:
Megérkezett a Karnevál.

Megjött; — s a merre jár, nymába
Örömrivalgás, üdv fakad,
Bajos leánykak vig csoportja
Elebe szór virágokat. —

S előlép a vidám ksoportból
Egy fitos orru szép leány.
Kicsi kezében habzó serleg
S szilaj dal csendül ajakán:

Fel, tánczra, leányok, nosza, rajta!
Eljön a bor, a kedv, a dal!
Vigadjunk i hisz csak egyszer élünk,
S a szív csak egyszer fiatal

Az élet buján dőre gondján
Botor fejét had törje más, —
Szép Karnevál te vagy nekünk as
Egyetlen aktualitás!

Cs.

A függetlenségi kör bálja. Két hét még s bevonul a vigság a „Korona” termeibe, megtartjuk Debreczen egyik legsikerültebb multságát, melylyel csak a mi pártunké versenyezhet, a függetlenségi kör bálját, Örülnek is ennek már jó előre a leányok s legények, megemlékeznek elődeikről, bátyjaikról, nénéikről, a kik mind mind a függetlenségi kör báljának köszönhetik jelenlegi boldog családi életüket, feleségeiket, illetve férjeiket. Az lesz csak a dáridó, jan. 23-án! Nem kell megjedni hogy későre van téve, hosszú az idén a farsang, főkötő alá kerülhet még alatta a 23-án szerzett menyasszony!

A hajdu sámsoni olvasó egyesület sylvester estéjén úgy erkölcsileg, mint anyagilag fényesen sikerült zeneestélyt rendezett, melyen Matlak Paula és Budaházy Klára kisasszonyok zongorajátékukkal, előbbi remek czimbalmozásával is több ízben megérdemelt tapsokra ragadták a hallgatóságot. Budaházy Jolán k. a. pedig igen szép komoly szavallatával vivott ki elismerést. A közreműködött férfiak u. m.: K. Kiss Pál János ur felolvasásával, Budaházy Gábor ur tilinkó sólójával, Varga Jozsef és Zichermann Endre urak vig szavallataikkal s László Gyula ur egy drámai monológját meg-rázó előadásával szintén megállták helyüket dícséretre méltólag. — Az előadások után kivilágos kiviradig tartó táncz következett s hogy leányaink nem panaszkodhatnak quantum satis — a mennyiben a Debreczenből kirándult jogász, gazdasz és gimnáziumi ifjakkal még másnap is ugyancsak ujráták Budaházy Gyula ur házánál — az bizonyos. A négyeseket 20 pár tánczolta. Jelen voltak asszonyok: Budaházy Lászlóné, Budaházy Gyulané, Budaházy Odönné (Debreczen), Budaházy Olga,

Ethey Jánosné, Hadházy Józsefué (Hadház), K. Kiss Pál Jánosné, Kádár Istvánné (Szakoly), Dr. Leitner Adolfné, Montay Gáborné (Debreczen), Ludmány Lajosné és Sándorné, Magyar Jánosné, Nagy Lajosné, Pozsgai Lajosné (Tamási) Szőőr Antalné stb. Leányok: Budaházy Berta, Budaházy Klára és Jolán, Budaházy Katicza, Budaházy Szerena, Budaházy Ilona, Bíró Klarika (Bagamér), Hadházy Emma, [Hadház] Hadházy Irma, Kasszin Terez (Debreczen) Kádár Ilona (Szakoly) Katona nővérek, Ludmanny nővérek Matlak Paula, — Montay Piroska (Debreczen) stb. stb.

A Nagy-károlyi ifjuság, 1897. január 16-án, szombaton az ev. ref. segélyegylet pénztára javára a polgári olvasókör disztermében zártkörű táncestetélyt rendez. Belépti díjak: Személyjegy 2 korona. Csaladjegy 5 korona, Karzat-jegy 2 korona, mely a tánczterembe való belépésre is joga-it. A nemes czélra felülfizetések köszönettel fogadjatnak és hírlapilag nyugtáztatnak. Kezdeté este 8 órakor. Az esélyen Fáyol Józ-i zenekara fog működni. Jegyek előre várthatók Hadnagy Ignác, Vetzák Ede és Mike Gyula urak üzletében.

MUTATÓ TÁBLA

Függetlenségi könyvtár, nyitva kedd, csütörtökön és szombaton este 6—7-ig.

Nyilvános olvasóterem: Hétfőn, szerdán és szombaton d. u. 3—6 óráig.

A kir. törvényszéknél jegyzőiroda nyitva hétköznapokon d. u. 3—5 óra közt, vasárnap és ünnepnapon d. e. 10—11 óra közt. Gyűjtőszekrényből a beadványok kivételnek; hétköznapokon d. e. 12 és d. u. 3 órakor ünnepnapokon d. e. 11 órakor.

A debreceni kir. járásbírószék szóbeli kezeseket, kérelmeket és nyilatkozatokat fölvesz **kedden** és **pénteken** d. u. 3-tól 5-ig, a felek megjelenhetnek minden **szerdán**.

Népkönyvtár az árok-utcai leányiskolában nyitva van minden szerdán és szombaton délelőtt 11—12 óráig.

A Gönczy-egylet „otthona” a keresk. akad. palotájában.

Muzeum, a kollegiumban, nyitva van vasárnapként d. e. 10—12-ig.

Január 9. Gazdász bál.

Január 23. A függetlenségi kör bálja a Korona disztermében.

Február 23. A függetlenségi párt bálja a Korona disztermében.

Anyakönyvi hivatalos órák:

Délelőtt:

Hétfőn)
Csütörtökön) 11—12 óráig.
Kedden)
Szerdán) 9—11 óráig.
Pénteken)
Szombaton)

Délután:

Minden hétköznap 2—5 óráig.
Vasárnap délelőtt 9—12 óráig

Időszerű kishirdetés.

— Rigó Jancsi követői.

A szerelmes hercegné és Rigó Jancsi cigányprimás szenzációs regényéről beszél az egész modern világ. Arról a regényes hajlamu, szép hercegnőről, a ki eldobta magát a rangot, a vagyont és elcserélte a tizenegy ágú hercegi koronát egy tüzesvérű cigányprimás szerelmével.

Egyik munkatársunk előrelátóan már meg is jelezte, hogyan fognak maguknak kalandra való hercegnéket Rigó Jancsi követői. Ime:

ELSŐ JELENET.

(Színhely egy külvárosi csapszék.)

Czigány: Hej adta Rigója, nagyon jól csinálta a dolgot! (Mázoló és a kocsis jönnek.)

Mázoló: Szervusz kolléga.

Czigány: En? En kolléga? Nem tudok pingálni.

Mázoló: En meg nem értek a hegedűhöz, mégis kollégák vagyunk.

Kocsis: Szervusztuk kollégák. Mit bántok? Az igaz, hogy az ostor nem vonó, és a lökefe nem penzli, de azért kartársak vagyunk.

Czigány: Ugyan ugy-e?

Kocsis: Ki szöktetett hercegnőt? Egy piktor, egy kocsis, meg egy cigány. Nos? E szerint kollégák lettünk a szerelmes princzesszák révén.

Czigány: Igaz. Igyunk brudert (Bort hozat.)

Mázoló: Testvérek, pompás eszmém van. Szöktessünk meg mi is egy hercegnőt.

Czigány: De hol vegyük a hercegnőket?

Mázoló: Hirdessük a lapban.

Kocsis: Elfogadtatik.

Mázoló: Eljenek a hercegnők!

MÁSODIK JELENET.

(Színhely: a hercegnő budoárja.)

Hercegnő: (Egyedül.) Unalmas a világ. Mennyivel mulatságosabb a félvilág. (Kezébe veszi az újságot.) Hercegnő szökevény. Már megint. Harmadszor. Először, másodsor senki többet és... akár csak az árverésné mielőtt megütöttek volna a reklám dobját, jelentkezett a harmadik és odaadta magát a legkevesebbet ígérőnek, a cigánynak. Vannak még extravagáns hercegnők... Háttha... Nem, mégsem Olvasunk tovább. (Szünet.) Mi ez? Egy apróhirdetés. Csábító, lássuk csak.

Melyik szeretetreméltó hercegnő öhaját megszökni egy kocsisal, egy cigánynyal és egy mázolóval. Ajánlatok fényképpel a kiadóhivatalba küldendő. — *Diszkréciónal* czimvel.

Bravó, tegyünk próbát, nem tudok ellenállani. Irok nekik, aztán majd választok közülök. (A hercegnő asztalhoz ül és fenhangan ismétli a mit ír.)

Tisztelt urak!

Ajánlatuk megtetszett, jöjjenek el holnap palotámba (Korona utca 12.), hogy válasszassanak magok közül. El ne feledjék magukkal hozni katonakönyvüket, egészségi és oltási bizonyítványukat. Erkölcsi bizonyítvány fölösleges.

Mimi hercegnő.

Milyenek a vők.

— Ha az anyósokat kérdezik. —

Az anyósokat már annyiszor és oly kegyetlenül viccelték, hogy a Bogyai Kürt arra az eredeti és egészen új gondolatra jutott, hogy az anyósokat megintertjüvöltatta arra nézve, hogy mit tartanak a vökről.

A legtöbb anyós nem nyilatkozott. Ők is, de azok is a kik nyilatkoztak, haragos redőkből vontak homlokukat, a méltatlankodás sziszegett ki hangjukból s tudósítónk csakhamar meggyőződött róla, hogy nincs olyan

anyós a világon, aki szeretné a vejét? a bogyai anyósok között legalább ilyen nincs egy sem. A nyilatkozatokból a következőket vesszük ki:

Vöm, mikor leányomnak udvarolt, úgy olvadozott, mint Rómeó. Most pedig olyan, mint Grönland eszkimója.

Egy jó anyós.

Vöm, mint völegény maga a megtestesült igénytelenségnek látszott. Ma, mint férj szemtelenül követelő, kényelmes, falánk és zsarnokilag kiszolgáltatja magát.

Türelmes anyós.

Vöm, miet völegény, annyira utálta a kártyát, hogy még eljegyzési kártyát sem akart csináltatni. Ma pedig még az ebédet is elkártyázta.

Martyr anyós.

Vöm éjjel csavarog, nappal veszekedik. En rám görbe szemmel néz. Pedig én csak a bekesség okaért veszekszem vele. Különbö hallgatok, mint a sir. En nem vagyok az oka semminek.

Szenvedő anyós.

Vöm kitűző ember volna, ha nem ringatóznék azon hitben, hogy mindenben neki van igaza és a leányom tartozik őt vakon követni tüskön-bokron keresztül.

Kritikus anyós.

Vöm nem rossz ember, de azt hiszi, hogy a leányom azért született és nincs is más rendeltetése a világon, minthogy eltűrje az ő szeszélyeit. Nem akarok köztük rossz életet csinálni, nem is ártom bele magam a dolgukba, de a mi sok, hát sok.

Egy ártalmatlan anyós.

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti gabonatözsde.

jan. 7.

A készáruüzlet hivatalos árjegyzései akövetkezők:

Búza	kilós	Ar 100 kg.	kilós	Ar 100 kg.
Bánsági ó	75	8.40	8.50	78
» »	77	8.60	8.70	80
» »	79	8.80	8.90	82
Tiszavidéki ó	75	8.55	8.60	78
» »	77	8.70	8.75	80
» »	79	8.85	8.90	82
Pesvidéki ó	75	8.50	8.55	78
» »	77	8.65	8.70	80
» »	79	8.80	8.85	82
Fehérmezei ó	75	8.50	8.55	78
» »	77	8.65	8.70	80
» »	79	8.80	8.85	82
Bácskai ó	75	8.60	8.65	78
» »	77	8.75	8.80	80
» »	79	8.90	8.95	82
Észak magy	75	8.50	8.55	78
» »	77	8.65	8.70	80
» »	79	8.80	8.85	82

	Min. hekt.-ben	Ar kilógram
Rozs elsőrendű uj	70—72	6.75 6.80
» másodrendű »	—	6.70 6.75
Árpa takarmánynak »	60—62	4.00 4.35
» ételni való —	62—64	5.10 5.40
» serfözdei —	64—66	6.50 8.—
Zab — — — — uj	39—41	5.70 6.20
Tengeri bánsági — uj	—	4.15 4.20
» más nemű »	—	4.00 4.10
Repeze bánsági	—	0.— 0.—
		10.25 11—75

Kőbányai sertés-piaz.

jan. 7.

Hizott sertés árak: 1. Magyar első rendű Öreg nehéz (páronként 400 kg-on felüli súlyban — krtól—krig. 2. Öreg közép (páronként 300—400 kg. súlyban — krtól — krig. 3. Fialat (páronként nehéz — ban felülisúlyban) — krig. 4. Fialat közép (páronként 250—320 kg. súlyban 54—56 krig. 5. Fialat

könnyű páronként 250 kgr. terjedő sulyban — krig. Magyar szedett nehéz páronként 280 klg. felüli sulyban — kr. Közép prk-int 2280—10 klg. felüli sulyban — krig. Könnyű pként 220 klg. terjedő sulyban — krig. III. Szerbia Nehéz pként 260 klg. felüli sulyban 51¹/₂, 53 krig. Közép pként 220—260 klg. terjedő sulyban 50—51 krig. Könnyű pként 220 kl. terjedő sulyban 49—50 krig.

Sértés létszám 1897. jan. 4-ik napján volt kész etben 5926 drb. 1897. jan. hó 6-ik napján felhőtatott 518 drb. 1897. jan. hó 6-ik napján elszállítotata 485 db. 1897. évi jan. hó 8-ik napjára maradtj készletben 5958 db. A bizott sertés üzletirányzata — változatlan.

CSARNOK

Az utolsó nap.

— Hja, hja!
— Reggeltől egyebet sem hallok.
— Hja, hja! . . .
— Bajod van talán?
— Dehogyan . . .
— Miért hát e fájdalmas szemrehányás sal télt hja, hja?
— Lám, talán érdekel?
— Bosszant.
— Ugy? hm, tudtam, ami tőlem jön, az bosszant.
— Tehát öntudatos kiszámítás?
— Nem cél nélküli, eszedbe akartam juttatni valamit. Nem jut eszedbe semmi?
— Nem, azaz . . ., mintha mondtad volna tegnap, hogy . . .
— Hogy? . . . no, jó uton vagy, lásd, mégis eszedbe jut, hogy?
— Hogy fánk nincs!
— Ejh, ez már csakugyan sok! fánk nincs! azért ugye be van fütve? Nos, hogy lehet valakinek fagondolata ezen a mai napon?
— Mai napon . . . hát milyen nap van ma?
— Hát te nem tudod? ez rettenetes, Kálmán!
— De kedves barátom . . .
— Én nem vagyok a te barátod, én a te feleséged vagyok!
— Kedves feleségem . . .
— Persze, ezt előbb eszedbe kell juttatni.
— A »barát« szó alatt is ezt érttem.
— Jó, tegyük fel, hogy elhiszem, de ezzel még sem mondtad meg, milyen nap van ma?
— Kedvesem, add csak a leghalványabb árnyat azon sejtélemnek . . . nem is . . . értesd meg velem, milyen felfogásból óhajtod a mai nap ismertetését, szóljak mint költő?
— Költő? te?
— A legremekebb téli napok egyike . . .
— Kálmán! . . .
— Midőn füt, fát hó takar, állunk az ablaknál én és te . . .
— Ha el nem hallgatsz, görcs.
— Szólok mint bölcs . . . és ezer és ezer éve már, hogy e nap minden évben egyszer sirba száll, de nem kár, mert az új évben, új nap vár. Nem tetszik? szólok, mint józan eszű családfő . . . bizony pocsek esztendő volt ez, czudar br! szép és nagy reményeket támasztott a szivben s aztán csalódás, csapás, nyögj, görnyedj, ez esztendőben házasodtam . . .
— De Kálmán!
— Vagy nem ez esztendőben? igazad lehet, nekem is úgy látszik, mintha már régen, nagyon régen lett volna.
— Uram! ez csunya sértés!
— Az istenért, ne állítsd hegyire a szavalat, hát nem te mondtad, mikor még csak udvaroltunk egymásnak, hogy neked úgy tetszik, mintha már régen, igen régen ismer-nél? megharagudtam én azért. Neked akkor tetszett ugy, nekem pedig most tetszik ugy. Mi van ezzel mondva?
— Az nincs, hogy milyen nap van ma?
— Boldogságod esüng ezen a mai napon, hogy ugy zaklatsz vele?
— Boldogságom.

— No, akkor már csak megnézem a kalendáriumot.
— Azt nem találod meg a kalendárium-ban, ha szived nem sugja meg.
— De hiszen az én szivem nem sala-bakter, hogy a napokat sugja.
— Salabakter? oh, Kálmán, igazad van, a te szived nem salabakter . . .
— No, 1885. december 31-ike, Bonifác napja.
— Igen, csak olvasd tovább.
— Bonifác napja! feleség, valami jut eszembe! Engem Kálmánnak hívnak, kit hívnak Bonifácznak? Miféle Bonifácson csüng a te boldogságod? miféle Bonifácson van neked tudtomon kívül?
— Kálmán veszekedni akarsz velem ezen a napon?
— Ezen a napon? igen ezen a napon kérdezem meg azt a te kedves kuzinodat.
— Eredj már, eredj, ne tedd magad ne-vetségesé, hiszen ő neked is kedves és Elemérnek hívják.
— De hátha a bérmaneve Bonifác?
— Így beszél a férj feleségével ezen a napon?
— Uram teremtem talán fogadtál vala-kivel, hogy ezen a napon agyonszekirozol?
— Végy rólam példát, milyen nyugodt, milyen ihletett lényem, hangom; nincs ben-nem harag, lepattan rólam a sértegetés, nem szomorít meg még a te berzenkedésed sem, pedig tudod, hogy máskor, hejh! . . . nos jőjj a keblemre, ölelj meg, csókoldj meg, és halld ajkaimról, milyen nap van ma.
A férj szivesen engedett a felszólításnak s elismerte magában, hogy felesége sokkal kedvesebb ma, mint máskor.
— Oh, bár csak ez a nap örökön tar-tana.
— De nem tart, Kálmán.
— Fájdalom!
— Tehát te tudod?
— Sejttem.
— Mire való volt hát akkor az a sok czeremónia?
— Milyen czeremónia?
— Ha tudtad milyen nap ez.
— Ölelj meg, még akkor sem tudom.
— Nem, megcsókollak, ugyis az utolsó nap ez kedvesem . . .
— Az utolsó? Mit forgatsz a fejedben feleség?
— Mit? ez esztendőnek utolsó napját.
— Az igaz, ez év utolsó napja . . .
— Hogy illő azt eltölteni?
— No, ha az év letűnt napjaihoz akar-nánk mérni . . . be kellene rugnod neked is, nekem is.
— Kálmán!
— Igen, hogy felejtünk.
— Te a kifejezésekben egy kissé nyers vagy . . . megbocsátom, hiszen azzal, hogy berugjunk azt akarod kifejezni, a mit én: használjuk fel az utolsó napot, mulassunk, örvendjünk.
— Igazad van kedvesem, mulassunk, örvendjünk, hiszen ez évben ugyis eleget szo-morkodtunk.
— Ezzel nem akarod azt mondani, mintha én lettem volna szomorúságod okozója?
— Hja, hja! . . .
— Ismét?
— Mi panaszod volt neked ez évben ellenem?
— Én nem szólhatok semmit, de te sem feleség.
— No, tudod, ugy helylyel-helylyel . . .
— Szemrehányás akar ez lenni? nem megigérted, hogy a mi elmúlt, soha sem fogod felemlíteni?
— Hát szoltam én valamit? no, ha fel-ementem volna a Pepi-féle históriát vagy, hogy ki-kimaradoztál záróra után . . . no, mivel épen szóba került, mondd csak ez utolsó napon, őszintén, hogy keletkezett a te ismer-téséged Pepivel? . . . részeg voltál . . . de mindennap csak nem voltál részeg?
— Hagyjuk ezt, édesem, ezen a napon mulassunk, örvendjünk . . .
— Hogy mulathatnék én, hogy örvend-hetnék én, te szivtelen!
— Lásd, tudtam, hogy ez lesz a vége.

— Nem, rosszul tudad. Elfeledlek, meg-bocsátok mindent, ha . . .
— Ha?
— Igazán megmondod, hány idegen nőt csókoltál meg ez évben?
— Milyen kérdés?
— Jogom van hozzá, mondom, megbo-csátom.
— Nincs mit, én nem csókoltam meg egyet se.
— Hazudsz, az lehetetlen.
— De ha mondom!
— Nem hiszem.
— Szavamra.
— Ugy sem hiszem.
— No hát egyet.
— Hát mégis, sejtélemem nem csalt . . .
uh, Kálmán, én szerencsétlen vagyok . . . én meghalok.
— Ez az ígélet?
— Ígélet? tudd meg, ez csak fogás volt olyan fogás, mint a minőket a vizsgálóbírók a megrögzött bűnösök szemben használnak, hogy kivehessek titkukat . . . Ki volt az az idegen nő? hol ismerkedtél meg vele? hány-szor csókoltad meg? felelj, mert megfojtalak!
A férj mérgesen csapja be az ajtót maga után.
S a feleség?
Zokogva dőlt a diványra.
De mikor ő olyan szerencsétlen.
Czinke.

VASUTI MENETREND.

1896. október hó 1-től.

(Egységes vasuti zóna-idő szerint.)

Debreczenből indul:

Budapest-felé	gyorsvonat	reggel 8 ó. 15 p
Budapest-Nagyvárad-felé	délután	12 ó. 36 p
"	délután	3 ó. 48 p
"	este	10 ó. 31 p
P.-Ladány-Nagyvárad felé)	délután	3 ó. 48 p
"	minden kedden déli	12 ó. p
Csak P.-Ladányig vegyes vonat	este	8 ó. 15 p
Szatmár-M.-Sziget felé	délután	4 ó. 07 p
Szatmár-M.-Sziget felé	este	8 ó. — p
"	éjjel	3 ó. 05 p
Csak Szatmárig	reggel	8 ó. 25 p
Miskolcz-Kassa felé)	reggel	5 ó. 30 p
Miskolcz-Kassa felé ¹⁾	este	8 ó. 10 p
Szerencs-S.-A.-U-Kassa felé d. u.		4 ó. 02 p
H.-BöszörményB.-Szt.-M felé máv-ról	reggel	5 ó. 28 p
"	vásártérről	5 ó. 51 p
"	máv-ról	délután 3 ó. 57 p
"	vásártérről	4 ó. 10 p
F.-Abony felé máv-ról	reggel	4 ó. 42 p
"	vásártérről	5 ó. — p
Ohat-Kócs-Polgár felé máv-ról d. u.		4 ó. 12 p
"	vásártérről d. u.	4 ó. 24 p
Derecske-Nagy-Léta felé	8 ó. r. 35 p. és d. u.	4 ó. 17 p

Debreczenbe érkezik.

Budapest-Nagyvárad felől	délután	3 ó. 47 p
"	gyorsvonat	este 7 ó. 09 p
"	reggel	2 ó. 40 p
N.-Várad-Pi-Ladány	reggel	5 ó. 12 p
M.-Sziget-Szatmár felől	reggel	7 ó. 50 p
"	délután	12 ó. 16 p
"	este	10 ó. 16 p
Csak P.-Ladányról	reggel	7 ó. 40 p
Csak Szatmárról	este	6 ó. 58 p
Kassa-Miskolcz felől)	reggel	8 ó. 37 p
Kassa-S.-A.-Ujhely-Szerencs felől	déli	12 ó. 21 p
Kassa-Miskolcz felől ²⁾	este	7 ó. 50 p
B-Sz-M-H.-Böször felől vásártérre	reggel	8 ó. 09 p
"	máv-ra	8 ó. 17 p
"	vásártérre	este 6 ó. 40 p
"	máv-ra	este 6 ó. 49 p
F.-Abony felől vásártérre	délután	5 ó. 23 p
"	máv-höz	5 ó. 32 p
Ohat-Kócs-Polgár	vásártérre	reggel 7 ó. 50 p
"	m. á. v. hoz	8 ó. — p
Derecske-Nagy-Léta felől r. 7 ó. 25 p. d. u.	3 ó. 18 p	
az este 7 ó. 09 p. érk. Gyors-vonat d. u.	2 ó. 15 p	
az éjjel 2 ó. 40 p.	Személy-vonat	este 7 ó. 05 p
az » 2 ó. 40 » » sz. v. (Püspökladányig	gy. v. átszállással)	este 9 ó. 15 p;

Budapestre érkezik:

reggel 8 ó. 40 p p.-kor ind. gy. v.	délután	10 ó. 5 p
déli 12 ó. 36 » » sz. v.	este	8 ó. 10 p
este 10 ó. 31 » »	reggel	5 ó. 15 p.

¹⁾ P.-Ladánytól gyorsvonat.

²⁾ Közvetlen kocsik Miskolczon át Budapestre.

³⁾ Közvetlen kocsik Bp-től Miskolczon át

